

5. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання / Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 2. – 368 с.
6. Стасюк Р. М. Проблеми та шляхи підвищення ефективності фізичного виховання ВНЗ / Стасюк Р. М., Востоцкая І. Ф., Осипова І. Л. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2009. – №3. – С. 146–149.

Голуб Ліна Олександрівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УРОКУ З «ВАРІАТИВНОГО МОДУЛЮ «ТУРИЗМ» ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Важливим завданням системи освіти є виховання людини в дусі відповідального ставлення до свого здоров'я й ведення здорового способу життя як вищої індивідуальної й суспільної цінності, формування високого рівня здоров'я дітей та учнівської молоді в усіх його аспектах: духовному, психічному, фізичному. Пошук шляхів удосконалення підготовки учителів фізичної культури – стратегічно важливе завдання сучасної педагогічної науки та практики. Відповідно зміст професійної підготовки майбутніх учителів повинен бути зорієнтований на озброєння теоретичними знаннями й практичними вміннями щодо використання здоров'язберезувальних технологій у професійній діяльності.

В основі педагогічної майстерності вчителя фізичного виховання лежать теоретично-практичні знання предмета та рівень його володіння методикою викладання. Важливо, щоб учитель усвідомив, що найсуттєвішим у викладанні предмета є рівень індивідуальної майстерності педагога: саме від неї залежать навчальні досягнення учнів. Педагогічне керівництво навчальною роботою здійснюється саме за допомогою методики. Учитель має побудувати певний навчально-методичний процес, де учні під його керівництвом виховуються, розвиваються, опановують систему знань і способи навчальної діяльності [3].

Під методикою уроку слід розуміти багатокomпонентну впорядковану систему управління навчально-виховним процесом, що включає засоби, методи і прийоми навчання та форми організації навчальної та виховної діяльності школярів. Методику можна розглядати як систему управління процесом засвоєння учнями навчальної програми;

як педагогічний інструмент, за допомогою якого вчитель організує навчальну діяльність дітей, спрямовану на засвоєння програмового матеріалу.

У фізичному вихованні визначають дві нерозривно пов'язані між собою сторони: *фізична освіта* та *сприяння розвитку фізичних якостей школярів*.

Зупинімося детальніше на характеристиці означених сторін.

– Фізична освіта представляє собою засвоєння в процесі навчання раціональних (ефективних) способів виконання необхідних у житті рухових дій та засвоєння пов'язаних із ними знань, рухових умінь і навичок. Ця сторона в життєдіяльності учнів має першочергове значення.

– До другої сторони фізичного виховання відносять можливість впливу на цілий комплекс природних властивостей організму людини, її фізичні якості. За допомогою правильно дібраних спеціальних фізичних вправ, рухових дій та інших засобів фізичного виховання можна змінювати функціональний стан організму учнів, що в подальшому приведе до потенційно-адаптаційних змін у ньому. Це призводить до оптимального розвитку рухових якостей, підвищення захисних функцій організму, зміцнення серцево-судинної системи (ССС), укріплення опорно-рухового апарату, поліпшення пропорціональної будови тіла та в цілому покращення здоров'я учнів [1].

Слід зауважити, що можливості людського організму не безмежні, фізичний розвиток людини обумовлений природними, вродженими здібностями та спадковістю, і саме цим мають бути обумовлені та обмежені навантаження, які спроможний виконувати кожен учень. Виходячи з цього, мета фізичного виховання полягає в тому, що кожен учень має засвоїти доступний йому зміст та обсяг програми з обов'язковим урахуванням рівня його індивідуальної фізичної підготовленості.

В умовах постійної зміни клімату, погіршення якості продуктів харчування, під впливом екзогенних соціальних факторів умови життя дітей і підлітків погіршуються. При відсутності оптимальної динамічної активності відбуваються порушення в роботі різних систем організму дитини, що призводить до зниження рівня її фізичної підготовленості. Це спричиняє необхідність у перегляді вимог навчальної програми та корегування критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, що матиме серйозний вплив на зміст методичної підготовки вчителя.

У фізичному вихованні дітей учителю фізичної культури відводиться важлива і основна роль. Відтак учитель потребує глибоких знань з анатомії, біохімії, фізіології, педагогіки, психології, теорії та

методики фізичного виховання (ТМФВ), валеології, основ здоров'я та інших фахових дисциплін. Тільки за умов володіння вчителем такими знаннями методична побудова уроку підніметься на належний рівень.

Сьогодні перед вчителем фізичної культури постала проблема: як зробити фізичне виховання процесом безперервної дії. Що це означає? Вчитель не повинен обмежувати свою діяльність проведенням уроків і заходами з фізичного виховання. До процесу потрібно залучати фахівців інших предметів. Пріоритетними вимогами до організації фізичного виховання школярів є обов'язкове включення в навчальний процес таких предметів, як валеологія, основи здоров'я, важлива організація естетичного й гігієнічного виховання учнів, а також включення фізкультурно-оздоровчих заходів у позаурочну роботу ЗНЗ [1].

У навчальній програмі з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів для 5-9 класів, що була розроблена колективом авторів під загальною редакцією Т. Ю. Круцевіч, наголошується, що туризм є невід'ємною складовою загальнодержавної системи фізичної культури та спорту, що спрямований на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини через залучення її до участі у спортивних походах різної складності та змаганнях з техніки спортивного туризму [3].

Уроки фізичної культури з використанням засобів туризму в середньому шкільному віці мають свої особливості. По-перше, в змісті таких уроків включаються не тільки виконання різноманітних фізичних вправ, але і прийоми для формування знань про природу, відносин людини і природи, навчання колективізму, взаєморозумінню, що робить уроки пізнавально-освітніми, що несуть виховний характер. По-друге, урок фізичної культури з використанням засобів туризму, підпорядковується єдиній сюжетній лінії у фізкультурно-прикладній формі, що забезпечує зацікавлення учнів і формує в них потребу у руховій активності. По-третє, уроки з використанням засобів туризму проводяться як у спортивній залі, так і на відкритому повітрі, що дозволяє вирішувати одне з головних завдань фізичної культури – навчання повинно мати оздоровчу спрямованість.

При розробці методики проведення уроків фізичної культури за варіативним модулем «Туризм» у 7 класі, головним принципом ми вважали спрямованість на розвиток індивідуальних здібностей дитини, підтримки у нього позитивного емоційного стану поряд зі спортивними досягненнями. Задля досягнення цієї мети незамінну роль відіграє формування вмінь та навичок подолання штучних і природних перешкод,

рухливі ігри туристської спрямованості, елементи орієнтування в закритих приміщеннях і на вулиці, змагальна діяльність [3].

При плануванні уроків фізичної культури з використанням засобів туризму ми використовували особливості місцевості, що доступна під час уроку, а також враховували сезонні особливості. В період міжсезоння, а також при поганих погодних умовах уроки фізичної культури проводилися у спортивній залі з використанням гімнастичного обладнання, іншого навісного туристсько-спортивного обладнання, спеціальних пристосувань.

На нашу думку, використання елементів орієнтування робить уроки фізичної культури більш цікавими, насиченими і інтелектуально спрямованими. Біг по місцевості (пришкільній території, парку тощо) з одночасним читанням карти, вибором і корегуванням напрямку руху, змагальні елементи дають високий емоційний підйом [4].

Слід зауважити, що деякі вчителі фізичної культури мають недостатні педагогічні знання зі своєї спеціальності, а низький рівень методичної підготовки не дає їм можливості обирати найкращі для конкретних умов проведення уроків методи та засоби. Подекуди вчителі, не маючи належної методичної підготовки, не мотивують ініціативу дітей, не виявляють творчих здібностей школярів та не формують в них інтересу до занять фізичною культурою. Тому методична підготовка вчителя на сучасному етапі має особливо важливе значення.

Література:

1. Заїкін А.В. Інноваційні підходи до підготовки спеціалістів з фізичної культури / А. В. Заїкін // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Вип. 55. – Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт: Збірник у 2-х т. – Чернігів: ЧДПУ, 2008. – № 55. – Т. 1. – С. 160–163.
2. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи / Т. Ю. Круцевич, Л. А. Галенко, В. В. Дерев'янка [та ін.]. – К., 2012. – 294 с.
3. Слостенин В. А. Професійна педагогіка: акмеологічний аспект / В. А. Слостенин // Педагогічне образование и наука. – 2002. – № 4. – С. 4–9.
4. Сургай О. Г. Туризм як засіб фізичного виховання школярів / О. Г. Сургай // Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання і спорт, 2010. – №1 (3). – С. 221-224.